

WENDE SNIJDERS Zangeres

‘Wie ik ben, is mij totaal onhelder’

Ze staat voor vuur en experimenteerdrift. Na de Franse chansons waarmee ze doorbrak, volgden eigen nummers met dans, beeld en theater. Theaterzalen, poppodia en zelfs het Concertgebouw kreeg Wende Sniijders moeiteloos op de knieën. Nu wacht in november Carré. ‘Verbinden is mijn ultieme opdracht op het podium.’

Hugo Camps Foto's Guido Benschop

Het heeft me moed gekost om te durven zeggen: wat ik doe, is ook een vak. Pas dit jaar staan zang en dans als een definitieve roeping in mij gebeiteld. Ik hoef geen advocaat of psycholoog meer te worden. Dit is wat ik wil. Mijn leven is nu een uitgemaakte zaak. Ik kan nog twijfelen of ik wel goed genoeg ben, en of de zintuigen niet aan alertheid hebben ingeboet, maar het podium zal altijd mijn plek zijn. De Kleinkunst-academie was de manifestatie van een droom. Die droom is nu een heus vak geworden.’

In het hoofd van Wende Sniijders (31) is het nooit leeg. Ook nu, op een Amsterdams terras, praat ze uit de volheid van wervelende gedachten en overpeinzingen. Vaak zoekend naar de existentiële betekenis die erachter ligt. Wat ze denkt en zegt, moet altijd worden uitgediept. Om gauw een ordinaar deuntje af te raffelen – daarvoor is ze zelf te veel woelmuis. Vrouw van paradoxen ook: paradebeest op festivals, verstild infrawezen in theaterzalen. Vandaag yoga, morgen een orkaan. En niets aan haar is verf.

Mateloos populair is ze al jaren. Ook daarom wordt het tijd voor een paar avonden Carré, en die komen er in november. Wende zal dan tevoorschijn treden met een groots theaterproject dat het podiumdrieluik van de clubtour, concertzalen en de theatervoorstelling *Chaos* samenbalt. Alles erop en eraan: zang, film, dans, strijkorkest, ritmesectie. En soms gewoon solo, even innig als de poëtische schilfers op haar laatste album *No 9*.

‘Ik ben nu zes jaar bezig, eerst als chanssonnière van Franse chansons, vervolgens met eigen teksten in diverse talen. Ik had het gevoel dat mijn nummers van *No 9* zo lang-

zamerhand toe waren aan de heilige ruimte van Carré. Ik heb al eens in het Concertgebouw gestaan en toen ik daar binnenkwam voelde ik: poeh, poeh, hier hebben me toch wat *motherfuckers* gespeeld. Er ontstond meteen een enorme sfeer, in Carré zal dat nog heftiger zijn. Je moet wel wat kunnen, om daar te staan. Het is een geweldige uitdaging. Misschien is het ambitie of hoogmoed, maar één ding is zeker: in Carré wordt performen een vak zoals het hoort te zijn.

‘In clubs kwam ik op kaplaarzen binnen en had ik vijf verkleedingen op een avond. Er moest een lichtplan zijn en zelfs het orkest was gechoreografeerd. Mijn soloprogramma

tembare liefde voor het ambacht.

‘Noblesse oblige. Talent verplicht. Het is vreselijk vermoeiend, maar het is ook een keuze. Ik zoek het optimale en dan moet je niet te lang stilstaan bij de vraag hoe je in de buitenwereld valt. Je hebt je eigen weg te lopen, dat is wat je te doen hebt.

‘In *No 9* heb ik mijn klank gevonden die neigt naar zachtheid en intimiteit. Naar het verlangen anderen dichtbij te halen. Ik probeer altijd contact te zoeken en dat is nu vertaald in een stemgeluid. Contact zoeken is moeilijk in een tijd waar alles zo ver weg lijkt. Ik kan niet zonder, ook niet omdat ik altijd iets wil zeggen over het leven. Ik ga niet in Carré staan om iets te halen, ik ga in Carré staan om iets te brengen.

‘De uitdaging van werk en leven is: kan ik eenheid en verbondenheid brengen? Met de juiste zwaarte en context van een lied. Op festivals is de concentratie gefragmenteerder en grilliger. Verstillings strooien over dansende mensen vind ik prachtig. In het theater heerst

meer een correcte code die ik ook wel mooi vind. Daar is de worsteling: hoe breng ik energie in een zaal? Of ik nou muzikaal naakt sta te zingen of in een sexy glimjurk: ik gedij bij verandering. Ik wil een eigen korrel op de tijd leggen.’

Aan haar talent hoeft ze niet te twijfelen. Vanaf haar debuut wordt ze gevierd als zangeres en performer, en niet veel later als componist. Haar liedjes zijn uit de rib van een theaterstuk gesneden. En ze is technisch onderlegd: op haar twaalfde kreeg ze al zangles, vandaar. Met haar Franse chansons had ze eeuwig door kunnen gaan: altijd volle zalen. Leo Ferré, Barbara, Piaf... ze had respect voor de monumenten, maar liet ze toch niet ongemoeid. Haar eigen lef en energie werden

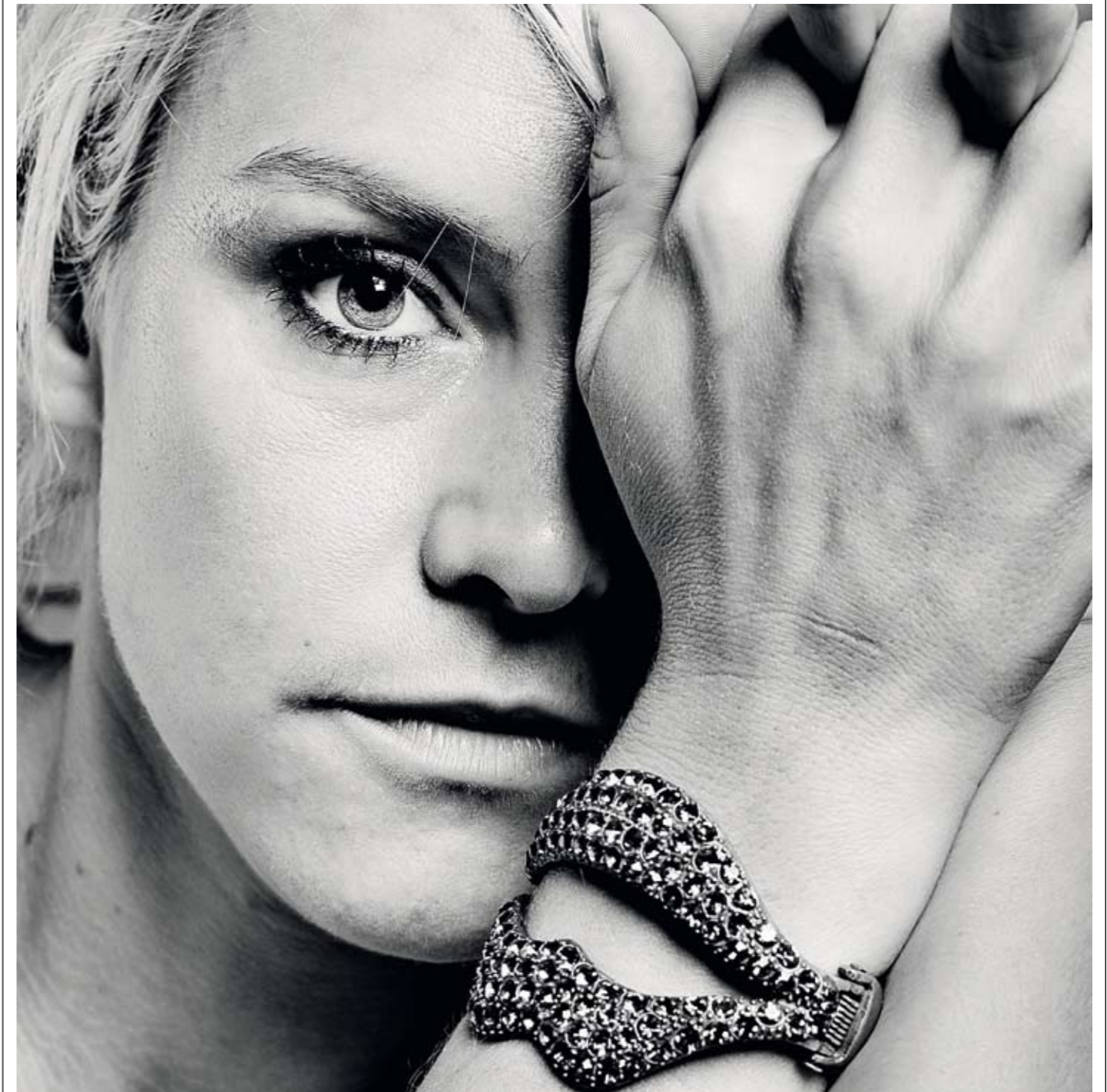

Wende Sniijders:
‘Je hebt je eigen weg te lopen, dat is wat je te doen hebt’

met nummers van *No 9* heb ik in middenzalen in het theater gebracht. Tekst en beeld tussendoor, heel teatraal. In een geheel andere ambiance. De festivaltour was ook weer anders: een combinatie van concert, orkest, elektronica, dans en theater. Je kon er de vogels die in de buitenlucht vliegen ook meenemen.

‘Nu kies ik voor het circus, als metafoor. Met als essentiële vraag: hoe pak ik de ruimte in Carré met een totaalshow? Nogmaals, in Carré staan is niet vanzelfsprekend. Het is wel een ruimte die transcendeert.’

Wende Sniijders staat voor vuur en experimenteerdrift. Alles neemt ze mee in haar zelfgeschreven album: dance, pop, rock, singer-songwriter, blues. En bovenal een on-

in het repertoire gekatapulteerd. Katapult-meisje.

Ondanks het succes en applaus wilde ze verandering. In andere talen zingen, eigen nummers maken. En alleen op het podium staan, zonder orkest of band. Zichzelf begeleiden op piano en gitaar. De ambitie is namelijk altijd: grenzen verleggen. Desnoods met de hulp van Facebook.

‘In mijn vak moet je ook als een idioot tegen het pluche vechten. Er is veel buitenwereld gekomen: Facebook, twitter – *you name it*. Aan twitter doe ik niet, ik begrijp er nog steeds geen zak van. Aan Facebook wel. Eerder als spion, maar toch: ik ben ook een parademaker. Ik vind het sociaal en filosofisch een interessant gegeven dat mensen met

volstrekt onbekenden zo graag vrienden willen worden en hun leven delen. Het zegt natuurlijk iets over de eenzaamheid van deze tijd. Maar het zegt ook iets over de behoefte van mensen om zich met elkaar te verbinden. Verbinden: dat is mijn ultieme opdracht op een podium.’

Ze noemt zichzelf een bouwer, in navolging van haar vader die bruggenbouwer was. ‘Experimenten op zich interesseren me niet zo veel. Mij gaat het meer om het vormgeven van nieuwsgierigheid. En dat heeft te maken met grenzen. Er worden nogal wat grenzen gesteld waar ik mijn vragen bij heb. Terwijl ik het juist zo leuk vind als de luiken in mijn hoofd opengaan. En in dat van anderen. Jaren geleden was ik erg ontroerd toen ik twee oude

mensen in een dansschool de tango zag dansen. Ik heb het zelfs opgenomen en gebruik het als filmpje in mijn voorstelling. Het beeld gaf mij de kracht om vorm te geven aan dagelijkse dingen. Om poëzie te maken van wat knaagt. Om tijdloos te willen zijn.

‘Er wordt me vaak gevraagd of ik biografisch zing. Het antwoord is dubbel. Ik vind het zelf niet interessant genoeg om het leven van Wende Sniijders ten toon te stellen. Van mijn privéleven wil ik geen chocola maken. En ik presenteer me liever niet als een exhibitionistische ruïne. Natuurlijk krijg ik ook mijn portie eenzaamheid, liefde en geilheid over me heen. Daar kan ik me niet van ontkoppelen, maar ik loop er niet mee te koop. Creëren is altijd wel het onbekende zoeken,

en dat doe je natuurlijk niet ongezien.'

Ze woonde als kind in Engeland en in Guinee-Bissau, waar haar vader naartoe was gezonden als civiel ingenieur. Haar moeder was directeur van een administratiekantoor. Hecht gezinnetje. Ze heeft een broer 'die onwijs slim is'. Toen Wende negen was, keerde het gezin definitief terug naar Nederland. Naar Zeist meer bepaald. In karaat van een beschermde opvoeding scheelde het niet.

Het antwoord op de vraag of er nog iets Afrikaans in haar zit, begint met een glimlach: 'Ja, mijn grote billen. En ook een humanistische grondgedachte die zo mooi door Nelson Mandela is uitgedragen: wereldwijde verbondenheid. Daar ga ik altijd van uit. We zijn echt met elkaar verbonden, al moet dat ook weer niet gehomogeniseerd worden. Ik ben ik en jij bent jij. Ook Afrikaans: ik kan dansen.

'Ik zou nog graag eens teruggaan naar de plek waar ik ben opgegroeid. Ik herinner me veel rood stof en bouwputten. Nog steeds word ik melancholisch als ik bij een bouwput kom. De verveling die ik als kind kende tijdens de siësta van de volwassenen kan ik me ook nog levendig voor de geest halen. Wat moet je dan, als kind? Wie leert je om te gaan met verveling?

'Vanuit een koloniale *way of life* kwam ik in Zeist terecht, in een klas met meisjes en jongens die daar waren geboren.

Ik zag zebrapaden, stoplichten en hockey: een grote verandering voor een kind uit Afrika. Het heeft me ook een les bijgebracht: ik weet dat ik het roer om kan gooien, dat er altijd nog een anker is in de stap naar het onbekende. Ik heb ervaren dat het allemaal wel meevalt.'

Aan de wankel discussie over identiteit neemt ze liever geen deel. 'Wie ik ben, is mij totaal onhelder. Zo er al iets als een identiteit bestaat, dan toch alleen in een mozaïek van schilfers. Ik ga nu tien dagen naar Berlijn, om afstand te nemen en een andere cultuur op te snuiven. En wat neem ik daar dan van mezelf mee naartoe? Een harde kern misschien, meer kan het niet zijn. Ik vrees dat de zoektocht naar wie ik ben nooit zal eindigen. Uiteindelijk zullen we moeten leren leven met eenzaamheid. Het gevoel dat je uiteindelijk altijd alleen bent, ken ik wel.

'Ik heb vrienden en familie met wie ik gevoelens kan delen. Het is een andere intimiteit dan de intimiteit in het theater. Ik voel heel duidelijk de scheiding tussen de intimiteit van samen sinterklaas vieren en de getransformeerde intimiteit die ontstaat bij het zingen. Ik ben nu verliefd op iemand, we

hebben zelfs een relatie. Toch: we zijn constant in gesprek over wat de bedoeling van liefde is. En of verdieping ontstaat naarmate je langer bij elkaar blijft.'

De dood van haar vader, die aan een hersentumor leed, bracht haar in een crisis. Die wond gaat niet meer dicht. 'Zijn kwetsbaarheid overviel me. Je verwacht het niet van een vader in een gezin waar alles klopte. Waar nooit ruzie was en niet vreemd werd gegaan. Ineens sta je daar dan, helemaal alleen, om de dood in de ogen te kijken. Daar kan geen Gerard Joling tegenop showen, kan ik u zeggen. De dood van mijn vader was zo feitelijk, zo subiet, zo ononderhandelbaar. Het was een schok.

'Ik heb zijn dood proberen vorm te geven

mij altijd sprakeloos. Mooi is dat.

'Stilte zingen: een godsgeschenk moet dat zijn. Stel je toch voor dat het lukt, dat je op het einde van je carrière anderhalf uur stil kunt zijn in een zaal. En dat die stilte energie wordt. Ben ik nu te vaag? Het lijkt wel of niemand nog stil durft te zijn. Overal hoor je muziek, in elke winkel, bij de dokter, in de parkeergarage. Laatst was ik in een parkeergarage in Parijs en daar werd Strauss gespeeld. Er is een totale angst voor stilte, lijkt het wel.'

Dat ze in haar stem soms de fluwelen duisternis heeft om Billie Holiday na te zingen, mag ik niet zeggen. 'Dat kan niet. Ik heb het leed, de verdrukking en vernedering van die vrouw niet gekend. Als ik haar zou na-

doen, is het een pastiche. Ja, ik kan huilen. Bij sommige gedichten van Antjie Krog houd ik het niet droog.

'Woede? Voor leegheid en lusteloosheid. En als ik zie dat mensen hun problemen op anderen proberen te verhalen. Ik voer een lopende strijd om dingen te veranderen, terwijl ik weet dat het zelden zal lukken. Dat militante heb ik wel. Enig idealisme wil ik niet loslaten, al ben ik bang dat ik er ooit mee van word en me dan zal overgeven aan berusting en machteloosheid. Voorlopig kan ik nog opstandig zijn, op het puberale af.'

Ze voelt dat de tijd gekomen is voor het buitenland.

'New York misschien, niet Amerika. Of Duitsland. Niet dat er met Nederland zoveel mis is. We leven in een paradijs, de mogelijkheden zijn oneindig. Cultureel gezien is het nooit beter geweest – Rembrandt en Van Gogh daargelaten. Het probleem is alleen dat we lui zijn geworden. Hoewel er nog veel gebeurt, zie ik veel creatieve armoede om me heen.'

Talent om te lijden aan haar eigen kunst heeft ze niet. 'Waarom zou ik? Ik zing, maak muziek, sta op een podium. En binnen die keuze word ik gek van mijn onzekerheid. Maar ik mag het wel doen en ik ontdek de wereld door dit te doen. Lijden aan kunst vind ik hysterisch, beledigend. Een bakker staat toch ook niet over zijn brood te janken. Ik zing om iets te brengen, niet om mijn gram te halen in de kunst.'

Festivals zijn vaak een hel van onbeschoftheid voor wie liedjes met inhoud brengt, zeg ik. Afwerend gebaar. 'Ik heb de totale onbeschoftheid gezien. Maar op dat soort momenten ga ik mezelf beschermen. Juist dan ga ik voor de beste toon, de beste timing, de beste frasering. Ik kies ervoor mij niet door onbeschoftheid te laten verslaan.' ■

**Wende
Snijders:
'Lijden aan
kunst vind ik
hysterisch. Ik
zing om iets
te brengen,
niet om mijn
gram te halen'**

door te zingen. Niet dat ik nu weer dagelijks vrolijk het gras sta aan te harken. Maar er is een keuze binnen het lot. Mijn moeder had ook twee jaar op bed kunnen gaan liggen. Dat heeft ze niet gedaan. Ze is het huis gaan verbouwen, de haag gaan knippen en op reis gegaan. En natuurlijk ook plantjes bij de urn zetten. Soms denk ik: alleen als je poëzie op de dood loslaat, ontstaat loutering. Daarnaast deel je het met anderen, ondanks het feit dat het ondeelbaar is, een dochter die haar vader verliest.'

De stem is hees geworden, de ogen hebben minder licht. Even lijkt het alsof Wende Snijders naar zichzelf staat te klauwen. In machteloosheid. Het duurt niet lang, langzaam verdwijnt de grauwsliuier die over haar gezicht was gevallen.

'Je hebt van die momenten dat je stil en sprakeloos bent. Soms voor een kleinigheid. Het overvalt me soms als ik thuiszit en subtiele lichtveranderingen op de muur zie. Als ik zie dat mensen een moedige poging wagen om uit hun harnas te treden en kwetsbaar te worden, kan ik ook stil worden. Want ik weet dat het doodsvaarlijk is om die sprong te maken. Iemand die durft te twijfelen, krijgt